

Ba Cái Chết Sau Nửa Thế Kỷ

Thường Đức - USA

Cố TT NĐD

Cố TT JF. Kennedy | T. TMT

Thế hệ chúng tôi vào các năm đầu thập niên 60 còn nhỏ tuổi, nhưng đã có dịp làm quen với nhà văn Graham Greene qua bản dịch “Người Mỹ Trầm Lặng” (The Quiet American, *TQA*), đăng từng kỳ trên tạp chí Sáng Tạo. Phải đợi chừng thập niên sau đó, mới có cơ hội đọc được nguyên tác. Và mới đây, năm 2002, hãng phim Miramax đã cho chiếu cuốn phim “Người Mỹ Trầm Lặng”, lại có cơ hội xem thêm phim. *TQA* là câu chuyện xoay quanh một mối tình tay ba giữa Fowler, Pyle và Phượng (qua vai Đỗ Thị Hải Yến), một cô gái thuộc dân làng chơi trong bối cảnh chính trị xã hội Sài Gòn năm 1952. Michael Caine trong vai Fowler, một ký giả người Anh thâm trầm, tế nhị, không tin Chúa - người tình chăn gối của Phượng. Tài tử Brendan Fraser trong vai Alden Pyle, một anh chàng Mỹ trẻ tuổi, đẹp trai, tốt nghiệp Harvard, lý tưởng nhưng ngây thơ, sang Việt Nam trong vai trò chuyên viên viện trợ kinh tế cho miền Nam (qua Cơ quan US Economic Aid Mission) nhưng che đậy đằng sau một nhiệm vụ bí mật, khuynh đảo chính trị, hỗ trợ khủng bố (qua nhóm của tướng Trình Minh Thế), thăm dò và tạo dựng một chế độ đi theo đường lối của Mỹ. Pyle yêu Phượng, dù rất vụng về trong tình yêu, nhưng Pyle theo đuổi và chiếm đoạt Phượng khỏi tay Fowler. Cuối cùng Pyle bị một tổ chức chính trị bí mật yêu nước giết chết, Phượng lại trở về với Fowler...

Đây là cuốn tiểu thuyết rất khó thực hiện thành phim hay, nhưng Roger Ford đã thực hiện cuốn phim khá thành công. John Lehman trong *The New Republic* đã viết về nó : “*Người Mỹ Trầm Lặng* là một trong những cuốn sách chống Mỹ lạnh lùng nhất mà tôi đã từng đọc. Nó mang một số tính chất chống Mỹ và các tính chất đó được biếm họa không thương tiếc.” (*The Quiet American is one of the most icily anti-American book I have ever read. There are a number of anti-American characters in it, and they are all mercilessly caricatured.*) William Clancy trong *Commonweath* nhận xét nhân vật người-Mỹ-trầm-lặng (qua vai tài tử Brendan Fraser) đã được đạo diễn *biếm họa* với tính chất “tốt bụng và đần độn” (well-intentioned and stupid), dưới cặp mắt của Fowler, “Hắn chẳng làm được trò trống gì ngoài việc tạo ra rắc rối khi hắn xía vào chuyện, dù là trong chính trị hay tình yêu.” (*He can cause mothing but trouble wherever he happens to meddle whether is be in politics or love.*) Pyle là một mẫu người Mỹ điển hình - khờ khạo và nguy hiểm (the innocent and dangerous American).

Điều đáng nói thêm là trong phim *The Quiet American*, vai trò tướng Trình Minh Thế đã được đề cập khá đậm. Trong đó có cảnh nhóm tướng Thế với sự hỗ trợ bí mật của Pyle, cung cấp chất nổ đã tạo ra một vụ khủng bố bằng bom tại nhà hát lớn Sài Gòn. (Trong thực tế, vụ khủng bố ấy xảy ra vào ngày 9/2/1952 làm cho 50 người thiệt mạng, cả Pháp lẫn Việt). Xem tới đây, người ta bỗng liên tưởng vai trò của Pyle cũng tương tự như một nhân vật có thật là Edward Lansdale. Lansdale gần gũi, hỗ trợ tướng Thế và đến năm 1955 đã dụ dỗ Trình Minh

Thế về đầu hàng Thủ tướng Ngô Đình Diệm. Trên con đường trở về hợp tác với chế độ Diệm, tướng Thế bị bắn chết gần cầu Tân Thuận ngày 3/5/1955. Cái chết của tướng Thế sau hơn bốn thập niên, người Việt vẫn còn đề cập tới. Trong *Việt Nam Máu Lửa Quê Hương Tôi* (Văn Nghệ xuất bản 1993) tác giả Đỗ Mậu cho rằng, "*Sở dĩ cái chết của tướng Thế cho đến ngày nay vẫn còn nằm trong vòng bí ẩn lịch sử vì chưa có một chứng nhân nào hay một nhà viết sử nào chứng minh được một cách xác quyết kẻ nào hay tổ chức nào đã chủ trương giết tướng Thế. Ký giả Brown (trong The New face of War) cho rằng cái chết của tướng Thế ở vào trong trường hợp có thể đưa tới nhiều nghi vấn về một vụ ám sát. Ông Nhị Lang (trong hồi ký: Phong Trào Kháng Chiến Trình Minh Thế) thì gán cho tướng Mai Hữu Xuân đã giết tướng Thế. Còn tướng CIA Lansdale, người bạn chí thiết của tướng Thế, người đã lôi kéo tướng Thế về với ông Diệm, thì không nói ai là kẻ chủ mưu giết tướng Thế. Trong hồi ký In the Midst of War, Lansdale đã kể lại rằng ngày 3 tháng 5 năm 1955 ông ta đang ngồi trong Dinh Độc Lập, trong lúc ông ta đang tỏ lời giận dữ Tổng thống Diệm vì ông Diệm có những lối lễ khinh mạn và vong ân đối với tướng Thế thì bỗng ông Nhu đi vào cho biết tướng Thế đã tử trần trên cầu Tân Thuận trong lúc đang chỉ huy trận tấn công Bình Xuyên. Nghe được tin này ông Diệm khóc và xin lỗi Lansdale.*" (trang 129, sách đã dẫn).

Qua sự kiện trên, dĩ nhiên chúng ta có quyền nghĩ cái khóc của ông Diệm là giọt nước mắt cá sấu, đóng kịch trước mặt Lansdale. Nhưng tác giả Đỗ Mậu còn viết thêm : "*Trong lúc ấy thì dư luận Sài Gòn lại cho rằng ông Ngô Đình Nhu là kẻ chủ mưu giết tướng Thế. Sở dĩ có dư luận ấy vì Nhu nổi tiếng là người thủ đoạn, "ăn cháo đá bát", và đã phản bội lại bạn bè từ sau khi cầm được chính quyền, hướng chi Nhu lại không muốn bất kỳ ai có thể trở thành anh hùng để có thể qua mặt được anh em ông Diệm.*" (trang 129)

Gần 9 năm sau, anh em ông Diệm cũng bị hạ sát (2/11/1963), nhưng so với cái chết của tướng Thế thì cái chết của anh em ông Diệm dễ hiểu hơn. Ở chỗ, tình thế trong lúc đó chỉ có hai thế lực thù nghịch : đại đa số quần chúng đang uất hận và chế độ Diệm-Nhu. Vai trò của Mỹ trong cái chết của anh em ông Diệm chỉ là chuyện phụ, và vai trò của Hội đồng Tướng lãnh đảo chánh chỉ là vai trò thi hành cái mệnh lệnh từ tâm lý quần chúng và chính trị thực tiễn, nhỏ cỏ thì phải nhỏ tận rễ. Nói theo lời của ông Nguyễn Hữu Đống thì anh em ông Diệm chết vì người ta sợ họ: dân chúng sợ, các tướng đảo chánh sợ, đảng phái đối lập sợ. Anh em ông Diệm không chết mới là điều đáng làm người ta ngạc nhiên. (qua phỏng vấn của Nguyễn Đắc Xuân, đăng trên trang nhà GĐ tháng 11).

Hai mươi ngày sau (22/11/1963) ở Dallas, bang Texas, Tổng thống J. F. Kennedy cũng bị hung thủ bắn chết. Trong 40 năm sau cái chết của Kennedy, có hàng ngàn cuốn sách và phim ảnh nói về nó, dư luận công chúng khắp nơi vẫn chưa dứt khoát ai là kẻ đã giết ông, bởi có rất nhiều lý thuyết về âm mưu chung quanh biến cố đó: Tình báo Mỹ (CIA), cán bộ của ông Fidel Castro, nhóm cực hữu chống cộng lưu vong Cuba, MAFIA, âm mưu của một thế lực chính quyền Mỹ... Và có một lý thuyết khó tin nhất cũng được nêu ra : thủ phạm có thể là bà quả phụ Ngô Đình Nhu, kẻ đã dùng thế lực tiền bạc nhúng tay vào vụ sát nhân Tổng thống Kennedy để trả thù. Qua lý thuyết này, có một dữ kiện đáng lưu ý là Allen Dulles (từng làm Giám đốc CIA), người trợ giúp thiết kế quân đội Sài Gòn, sau đó lại liên lạc với nhóm tướng lãnh đảo chánh, lại là người nằm trong Hội đồng Warren, điều tra về vụ ám sát Tổng thống Kennedy mấy năm sau đó.

(Xem trang nhà: <http://www.geocities.com/verisimus101/conspiracy.htm> The Conspiracy Theories)

Nhắc lại về cái chết của tướng Thế, nhà báo Nga Sergi Blagov, một ký giả từng ở Việt Nam trong 6 năm, (tác giả "*Honest Mistakes: The Life and Death of Trinh Minh The*", Nova Science xuất bản 2001) cho rằng chính quyền Diệm tung ra bằng chứng nguy tạo là tướng Thế bị bắn từ mặt trái, không phải bắn từ phía sau, có nghĩa là do lẫn đạn đến từ phía "kẻ thù" (ý đồ tội cho Việt Minh hoặc Pháp) là một âm mưu che đậy sự nhúng tay của chính quyền và kẻ đứng phía sau là Lansdale; cũng như sự nguy tạo các bằng chứng hung thủ Lee Harvey Oswald tôn thờ chủ nghĩa Mác-xít, phản bội Mỹ thừa lệnh KGB ám sát Kennedy... mà quên đi vai trò trong bóng tối của Edward Lansdale. Chính Lansdale trong năm 1960 đã thiết kế một kế hoạch tạo ra khủng bố, đổ lỗi cho Castro để có bằng cớ tấn công Cuba. Sergi Blagov nhắc lại, có nhiều lần Lansdale từng nói, "Đừng để những chuyện tiểu tiết trong cuộc sống cản trở hành động" (*Don't let the little formalities of life stop you.*) [*A tale of two assassinations: Vietnam's JFK*, trang nhà AsiaTimes.com ngày 22/11/2003].

Nhận xét vai trò của E. Lansdale có liên hệ đến cái chết của tướng Thế và cố Tổng thống Kennedy là một yếu tố khá bất ngờ. Nhưng Giao Điểm vừa nhận được bản phân tích của Viện Stratford, chuyên phân tích tình báo chiến lược và tiên đoán về chính trị thế giới [ngày 24/11/2003, *The Mystery of Marina Oswald*, by Dr. George Friedman] đã nêu ra vai trò khá quan trọng đã bị bỏ quên là người vợ của Oswald, bà Marina Prusakova. Trong phân tích của Friedman có 3 điểm then chốt: Một, Marina là phần tử giai cấp được ưu đãi ở Nga, có trình độ giáo dục, đẹp, chỉ gặp Lee Harvey Oswald (một người Mỹ tầm thường) có vài lần và quyết định lấy nhau trong vòng hơn tháng? Hai, Chính quyền Sô-viết cấp giấy phép đồng ý cho Marina cưới Oswald (một người Mỹ đào tị) trong vòng 10 ngày mà không cần quan tâm đến yếu tố Marina có người cậu là đại tá của Cơ quan Mật vụ MVD (the Russian Interior Ministry secret service)? Ba, liền sau đó, Oswald đòi trở về Hoa Kỳ với sự đồng ý của Marina và được sự chấp thuận của người cậu và chính quyền Sô-viết trong vòng vài tuần lễ? Qua ba câu hỏi này, Friedman đã để cho chúng ta tự suy luận, và nếu đồng ý, sẽ nảy sinh một hệ luận mới: Nếu chúng ta đồng ý chính Lee Oswald là kẻ đã bắn chết Kennedy, và lý thuyết âm mưu là do bàn tay Tinh báo Mỹ, liệu có sự nhúng tay của Tinh báo Nga trong đó không, và tại sao?

Gỡ được một nút thắt từ nghi vấn chưa hẳn đã làm sáng tỏ vấn đề, mà có thể nảy sinh ra vấn đề mới của âm mưu. Chúng ta không ngạc nhiên trong tháng 9/2003 vừa qua, việc tiết lộ cuốn băng của cố Tổng thống L.B. Johnson song song với cuốn sách "Triangle of Death" làm cho dư luận tin rằng chính Johnson đã từng kết án cố Tổng thống Kennedy giết Diệm trong quá khứ - còn có nghĩa sự thật đó là điều hiển nhiên. Nhưng nếu chúng ta hiểu rằng kẻ có quyền lực chủ động tạo ra âm mưu ám sát chính trị một vị tổng thống, họ cũng sẽ có khả năng tạo ra các âm mưu lạc dẫn dư luận, để với thời gian những câu hỏi mới cứ kéo dài ra mãi.

L. Fletcher Prouty, tác giả "*JFK: The CIA, Vietnam and the Plot to Assassinate John F. Kennedy*", nhà xuất bản Birch Lane Press, cuốn sách làm nền tảng cấu tạo cho cuốn phim của đạo diễn Oliver Stone, *JFK*, đã lý luận rằng: "... Castro đã không giết Kennedy, cũng chẳng phải CIA, mà chính là những kẻ nằm trong vòng quyền lực đã thiết kế cho việc sát nhân. Họ có đủ phương tiện để giảm thiểu sự an ninh thông thường và cho phép chọn lựa lộ trình nguy hiểm (kẻ thu xếp lộ trình mà đoàn xe của Tổng thống Kennedy sẽ đi qua cho sát thủ dễ bắn - *người viết ghi thêm*). Đồng thời những kẻ đó có quyền lực tiếp nối che đậy tội ác trong mười hai năm" sau đó (Castro did not kill Kennedy, nor did the CIA. The power source that arranged that murder was on the inside. It has the means to reduce normal security and permit the choice of a hazardous route. It also has had the continuing power to cover up that crime for twelve years.)

Ai là kẻ thủ phạm của ba cái chết sau nửa thế kỷ vẫn còn quanh quẩn trong đầu một số người qua các lý thuyết về âm mưu, hay từ một nỗi hận lòng nhỏ mọn. Nhưng làm chính trị là chấp nhận giữa cái *trụ* (quyền lực) và cái *diệt* (chết chóc). Có người nhận xét rằng, nếu không bị giết, giờ này Tổng thống Kennedy cũng đã ra người thiên cổ từ lâu, vì chứng bệnh Parkinson quá ác vẫn hành hạ ông đau đớn mỗi ngày. Tướng Thế, hai anh em ông Diệm Nhu cũng chẳng thể còn hiện diện trên cõi đời. Cái tồn tại chính là kẻ làm chính trị có biết hành xử đạo đức chính trị trong lúc còn sống hay không. Sau 40 năm, hình ảnh và con người của Kennedy vẫn còn nằm nguyên vẹn trong tâm khảm của đại đa số dân chúng Mỹ. Riêng ông Thế, nếu lúc còn sống, không chịu quy phục để đi theo con đường "bất chính" là trở về hợp tác với chế độ Diệm Nhu, giờ đây hẳn ông đã trở thành hình ảnh một người hùng trong lòng một số đồng quần chúng Nam bộ. Hai ông Diệm Nhu, nếu không mê muội và tàn ác, hẳn giờ này không cần phải có đám "nha trảo", hậu duệ ở nước ngoài phải vất vả điếu đóm viết sách ca tụng, dựng bàn thờ để tưởng niệm mỗi năm, vẫn được dân chúng tiếc thương. Đọc cuốn "Những Huyền Thoại & Sự Thật về Chế Độ Ngô Đình Diệm" (Văn Nghệ xb. 1998) của Vĩnh Phúc, chúng ta mới biết rằng, các ngôi mộ của anh em ông Diệm, Nhu, Cần đã được chính quyền cho phép cải táng về nghĩa trang Quảng Đông ở Lái Thiêu, dù vậy trên ngôi mộ, gia đình họ vẫn không dám đề tên thật mà phải nguy trang dưới các hàng chữ: "Mộ ông Huynh ông Đệ, bà cụ Khả và ông Can" và mộ của ông Huynh (Diệm) được tráo thành mộ của ông Đệ (Nhu) (sách như trên, trang 438), chỉ vì lo sợ dân chúng thù ghét mà phá hại chăng? Có những cái chết chính trị phải chịu hậu quả khốn nạn như vậy đó, bởi khi sống hai ông là những kẻ đã tha hóa, đánh mất linh hồn Việt Nam. Linh hồn của hai ông thuộc về nước Chúa của Công giáo La mã.

Ngày còn nhỏ, chúng tôi từng nghe cái giọng trầm của ông Diệm qua làn sóng vô tuyến: Tôi thức khuya dậy sớm chăm lo việc nước hàng ngày, hàng tháng. Nếu ai cũng như tôi vậy thì quốc gia này phải có ngày thịnh vượng, phú cường... Khi ra nước ngoài, tình cờ nghe một vài người quen tin đồn Công giáo thường kể giai thoại để ca tụng ông Nhu: Một buổi sáng nào đó, đứng bên balcon của Dinh Độc Lập nhìn trời mây, ông Nhu thổ lộ chuyện bắt tay với Hà Nội với một thuộc cấp và nói rằng: *Trời đẹp như ri mà chiến tranh thì phi lý quá, toi hỉ!* Nhìn vào chiều sâu tâm lý của những tâm chất như vậy, có thể làm cho một số người băn khoăn với những lời kết án hai ông thuộc loại những tên "Việt gian, bán nước, làm tay sai ngoại bang...", nhưng những sai lầm chính trị, những điều tệ hại hai ông đã tạo ra trong lúc cầm quyền xuất phát từ bản chất của những tin đồn Công giáo cuồng tín và kiêu căng. Hai ông chính là nạn nhân của đạo Catô La mã. Nhưng để cho những "đám ruồi nhặng" muốn bám vào xác chết của hai ông ý thức được điều đó thì không biết đến bao giờ!

29.11.2003

Thường Đức